

Handläggare: Maria Pettersson
Tfn 08-508 26 662

Till
Stadsbyggnadsnämnden

**Redovisning av plansamråd och ställningstagande
inför utställning av förslag till detaljplan för del
av fastigheterna Åkeshov 1:1 och Nockeby 1:1
m fl, Nockebyskogen, i stadsdelarna Nockeby och
Nockebyhov i Stockholm, Dp 2010-06964-54
(90 lägenheter)**

Förslag till beslut

Stadsbyggnadsnämnden godkänner redovisningen av plansamrådet och uppdrar åt kontoret att ställa ut planförslaget.

Susanne Lindh

Bo Bergman

Fredrik Legeby

Sammanfattning

Planen syftar till att sex mindre flerfamiljshus ska kunna uppföras längs Gustav III:s väg, i kanten mot Nockebyskogen. Planen reglerar även angöring till berg-rum samt lossningsplats för etanol tillhörande Nockeby reningsverk. Planförslaget har mottagits positivt av majoriteten av remissinstanserna, utom av *Stadsmuseet* som avstyrker föreliggande förslag. *Boende i stadsdelen* m fl. önskar att bebyggelsens skala, placering och utformning bättre anpassas till trädgårdsstadens karaktär, att Nockebyskogen värnas och att trafiklösningen motiveras.

Efter plansamrådet föreslås förslaget bearbetas. I planen införs utökade skyddsbestämmelser avseende riskhänsyn, buller och vibrationer, tillkommande byggrätt för elnätsstation och sophantering samt upphävande av fastighetsplan och konsekvenser till följd av detta.

Kontorets sammanfattande bedömning är att bostadsförsörjningsaspekten i det här fallet, i ett relativt kollektivtrafiknära läge och nära en i översiktsplanen utpekad tyngdpunkt, väger tyngre än intresset att bevara naturmarken, vilket föreslås i flera yttranden. Den föreslagna bostadsbebyggelsen innebär stora förändringar i området, men den tillkommande bebyggelsens utformning och placering grundar sig på en noggrann analys och värdering av platsen. Det faktum att omgivande villakvarter har stort kulturhistoriskt värde innebär att den nya bebyggelsen måste utformas med extra stor hänsyn och känslighet.

Kontoret anser att gjord sammanvägning mellan ny bebyggelse, ändrad trafikförföring via ny angöring och komplettering för reningsverkets behov är helt godtagbar. Kontoret föreslår att det bearbetade planförslaget förs vidare till utställning.

Utlåtande

Orienteringskarta, planområdet är markerat med rött

Bakgrund

Exploateringsnämnden beslöt den 11/12 2008 att markanvisa ett område inom fastigheten Åkeshov 1:1 till Stockholms Kooperativa Bostadsförening. Området är beläget längs Drottningholmsvägen i kanten mot Nockebyskogen inom stadsdelarna Nockeby och Nockebyhov. Drottningholmsvägen som är av riksintresse, är även utpekad som en primär transportled för farligt gods. Markområdet är till övervägande delen plant och utgörs av parkmark i form av gräsytor, ett upplagsområde och de låglänta delarna i skogsbrynet. Nockebyskogen utgörs av äldre barrskog. Terrängen är kuperad och delvis svårframkomlig, med flyttblock och de Geer-moräner, som är ändmoräner i form av stora samlingar stenblock. Ändmoränerna är skyddade som riksintresse och bebyggelsen får ej ge upphov till skada på detta.

Området gränsar till Nockeby reningsverk som är en av två anläggningar som utgör Bromma avloppsreningsverk. Nockebyanläggningen har sin verksamhet i berggrum under stora delar av Nockebyskogen. Reningsverket är ett regionalt intresse. För att möta behovet av utökad reningskapacitet samt utökad biogasproduktion har olika lösningar diskuterats inom Stockholm Vatten, reningsverkets

huvudman. Vid styrelsemöte den 4/9 2013 fattades ett inriktningsbeslut för den framtida avloppshantering i Västerort. Stockholm Vatten ska arbeta vidare med alternativet att Brommaverket läggs ned och avloppsvattnet från Västerort leds till Henriksdalsverket, som byggs ut för den nya belastningen och anpassas till nya miljökrav. En flytt av verksamheten beräknas kunna ske *tidigast* år 2018.

Planförslaget

Planförslaget innebär i ett större perspektiv en förtätning av Stockholm i närheten av en i *Promenadstaden - översiktsplan för Stockholm* utpekad tyngdpunkt - Brommaplan. Syftet med planen är att möjliggöra uppförandet av bostadshus i form av sex mindre flerfamiljshus i 4 + 1 våningar längs Gustav III:s väg, i kanten mot Nockebyskogen. Bebyggelsen utformas med två hustyper, där husen i norra delen har en något mindre utbredning och slankare volymer än husen i södra delen. Angöring sker via Gustav III:s väg, som utökas med en vändplan. Planen reglerar även angöring till bergrum samt lossningsplats för kemikalier tillhörande Nockeby reningsverk. Som skydd mot risker med transporter av farligt gods på Drottningholmsvägen krävs ett skyddsplank utmed vägen. Boendeparkering sker på kvartersmark, i garage och som markparkering. Planområdet gränsar till parkmark och bostadskvarter.

Den föreslagna bebyggelsens placering grundar sig dels på tidigare överenskommelse, ("*Möjligheter till lokalisering av bostäder m.m. i närheten av Bromma ARV, beställd av Stockholm Vatten AB och Exploateringskontoret (SWEKO 2011-02-24)*"), mellan Exploateringskontoret och Stockholm Vatten om skyddsavstånd från reningsverket, dels på hänsynstagande till de Geer-moränerna, som inte får skadas. Byggnadernas utbredning och tillkommande skyddsåtgärder för angöring till reningsverket har studerats på plats av sakkunnige Ragnar Jansson, fil.lic., geolog, som gjort bedömningen att förslaget är möjligt att genomföra utan att riksintresset påtagligt skadas.

Situationsplan. Illustrationer: Landskapslaget / Brunnberg & Forshed Arkitektkontor

Perspektiv från sydväst, med volymstudie av de föreslagna byggnaderna i relation till villabebyggelsen på norra sidan Drottningholmsvägen och till skogen på berget i bakkanten.

Perspektiv: 1: över Drottningholmsvägen, 2: längs Drottningholmsvägen, 3 och 4: längs angöringsvägen närmast husen

Samråd

Plansamråd pågick under perioden 13/2 – 10/4 2013. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, på Brommaplans bibliotek, Klädesvägen 12 samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Ett samrådsmöte hölls torsdagen den 21 februari 2013 i Tekniska Nämndhuset. Under samrådet inkom knappt 40 yttranden.

Inkomna synpunkter under plansamrådet

Flertalet remissinstanser framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller möjligheten att kombinera nya bostäder med reningsverkets framtida utveckling, Drottningholmsvägens framtida utbyggnadsbehov, den nya bebyggelsens arkitektoniska gestaltning och påverkan på naturvärden i Nockebyskogen samt teknisk försörjning, fastighetsbildning, riskhänsyn och risk för vibrationer. De flesta sakägare och övriga boende som framfört synpunkter önskar att trafiklösningen motiveras, att Nockebyskogen värnas och att bebyggelsens skala, placering och utformning bättre anpassas till trädgårdsstadens karaktär.

Remissinstanser

Länsstyrelsen framför att väg 261, Drottningholmsvägen, har kapacitetsproblem. Det behöver framgå att planförslaget inte inkräktar på eventuella utbyggnadsbehov av vägen, inklusive cykelkörfält. Dimensionerande trafikmängder eller bullernivåer bör framgå i planen, så att eventuell framtida bullerökning innefattas underlaget. Skyddsplankets bullerdämpande funktion, liksom att det ska reducera strålning från brand och hindra utbredning av pölbrand behöver säkerställas med bestämmelse i detaljplanen. Skyddet bör ge motsvarande effekt som brandskyddad fasad inklusive fönster. Länsstyrelsen saknar utredning som visar att angiven höjd är tillräcklig. Det behöver också säkerställas att en avåkning från Drottningholmsvägen inte skulle kunna medföra att en eventuell olycka med ett utsläpp av farligt gods kan inträffa närmare bebyggelsen än 25 meter.

Det bör även regleras att bullerskärm får uppföras på mark som i övrigt inte får bebyggas, där det kan finnas anledning att ytterligare skärma mot oönskat buller. Länsstyrelsen anser också att det bullerutsatta läget motiverar att högre krav ställs på ljudnivån inomhus. Det bör i fortsatt planläggning även kontrolleras att boende inte kommer att utsättas för störande vibrationer eller lågfrekvent buller från trafiken.

Det kan i dagsläget dock inte uteslutas att reningsverket byggs ut. I planprocessen behöver klargöras om en framtida utbyggnad tar tillräcklig med hänsyn till skydd mot olyckshändelser för boende och övriga.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak positiv till förslaget som ger ett värdefullt tillskott av lägenheter i ett centralt och kollektivtrafiknära läge. Förslaget är väl anpassat till omgivande bebyggelse och tillför kvalitéer för stadsbilden genom att dubbelsidighet skapas längs Drottningholmsvägen i ett läge med relativt låga vistelsevärden. Det är positivt att bebyggelsens utbredning har reducerats, framför allt i den norra delen. Det är ytterst angeläget att barnens behov, i förhål-

lande till trafikmiljön, prioriteras i den fortsatta planprocessen. Över den livligt trafikerade Drottningholmsvägen bör en gångbro, alternativt gångtunnel, anläggas.

Stockholms stadsmuseum avstryker förslaget då det ej beaktar eller tar hänsyn till områdets kulturmiljö. Förslaget att flytta en historisk vägsträckning, lämningarna från Gustav III:s väg som ledde till Drottningholm, innebär att denna kulturhistoria raderas. Vägens kulturhistoriska värde är just dess autentiska sträckning. De föreslagna byggnadsvolymererna är för dominanta, trots att antalet har minskats från nio till sex stycken. De medför en icke önskvärd dominans gentemot den mer småskaliga bebyggelsen i kulturhistoriskt utpekade stadsdelar. I ett omstuderat förslag kan nybebyggelse bli ett positivt tillskott och om Gustav III:s väg respekteras i sin ursprungliga sträckning kan den utgöra en intressant historisk koppling i den nya miljön. Stadsmuseet anser det även olämpligt att flytta eller förskjuta ett flyttblock, ett geologiskt naturminne.

Stockholms Brandförsvär framför synpunkt att risker vid transport av farligt gods och brandfarliga varor måste beaktas under fortsatt process.

Lantmäterimyndigheten har inga synpunkter i sak, men föreslår fastighetsjuridiska kompletteringar till planen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker planförslaget under förutsättning att risken för störande vibrationer till nya bostäder från tung trafik på Drottningholmsvägen redovisas i planens utställningsskede. Nämnden anser att planförslaget på ett bra sätt redogör för de miljöfrågor som berörs i projektet och som miljöförvaltningen beskrivit i sitt underlag för miljöfrågor.

Trafikkontoret anför i sitt yttrande att gång- och cykelbanan som löper längs med Drottningholmsvägen ingår i stadens cykelpendlingsstråk. Samtidigt är det viktigt att kommunikationsstråk för gående får en standard som är tillfredsställande. Placering av de nya skyddsplanken längs Drottningholmsvägen måste ske så att befintliga alléträd inte kommer att skadas. Det ska anpassas efter planket på motstående sida av Drottningholmsvägen. Planen bör redogöra för avfallshantering och stadens tillgänglighetskrav ska följas.

Exploateringskontoret önskar att Stadsbyggnadskontoret avvaktar med ett antagande i Stadsbyggnadsnämnden tills det är löst hur markägoförhållandena ska lösas i de delar där detaljplanen föreslår att allmän platsmark övergår till kvartersmark (E1 och E2) för Stockholm Vattens ändamål.

Skönhetsrådet anser att planformen förändrats till det bättre men att avskärmning med skyddsplank innebär att de stadsmässiga värdena av bebyggelsen minskar. Skönhetsrådet finner den arkitektoniska gestaltningen av bebyggelsen karaktärlös och för att tillföra platsen kvaliteter fordrar rådet en arkitektonisk skärpa med variation såväl mellan de två husgrupperna som inom respektive grupp.

Stockholm Vatten anför att fram till oktober 2013 kommer en utredning att genomföras där den framtida avloppsreningen i västerort kommer att klargöras. Resultatet av denna utredning kommer att leda till ett inriktningsbeslut i vilket fastställs om verket kommer att byggas ut eller omlokaliseras till annan plats. Berorande på vilket alternativ som väljs menar bolaget att detaljplanens genomförande kommer få stora konsekvenser. Arbetet med detaljplanen bör därför enligt *Stockholm Vatten* skjutas fram och hanteras då inriktningsbeslutet tagits.

Fortum Distribution AB anför att plats för etablering av ny elnätstation erfordras för strömförsörjning av planerad nybyggnation.

AB Fortum Värme har en gasledning i nuvarande gång- och cykelväg utefter Drottningholmsvägen som kan bli berörd.

TeliaSonera Skanova Access AB har befintlig teleanläggning som korsar planområdet samt en befintlig teleanläggning. Nödvändiga åtgärder i telenätet till följd av planförslaget ska framgå av planhandlingarna.

Stockholms Naturskyddsförening och *Söderorts Naturskyddsförening* anser att planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det saknas en ordentlig inventering av naturvärden som underlag för konsekvensanalys, då skogen har höga naturvärden. Rönjningar för att tydliggöra de Geer-moräner får inte göras så att naturvärdena påverkas negativt. Naturskyddsföreningarna anser att ett parkeringstal på 1,0 är för högt och att den valda utformningen gör att planen kommer att alstra biltrafik. Planeringen måste styra bort från biltrafik till kollektivtrafik och gång/cykel.

Kringboende

Boende på Grimstahamnsvägen menar att de bör räknas som sakägare och att samrådet inte är korrekt genomfört. Synpunkter framförs att förslagets förändrats positivt sedan programsamrådet. Många tycker att det är en bra plats att bygga på, men att förslaget är för storskaligt och att trafikproblematiken på Åkeshovsvägen-Djupdalsvägen måste lösas först. Bebyggelsen inte är tillräckligt väl gestaltad med hänsyn till den befintliga miljön avseende höjd, storlek och utformning. Villastadens karaktär kommer att påverkas negativt. Det saknas illustrationer så att man kan bedöma påverkan på trädgårdsstaden. Grönområdet utgör en naturlig grön kil med i stora delar opåverkad ursprunglig natur och påverkan på skogen måste bli så liten som möjligt för att djurlivet och rekreativa värden inte ska skadas. En tydligare motivering till vald trafiklösning och varför de nya bostäderna inte påverkar genomfartstrafiken i befintliga bostadsområden önskas. Synpunkter framförs att Gustav III:s väg är olämplig som angöringsgata på grund av transporter till reningsverket och då den används som skolväg, samt på grund av att det redan idag är problem med höga hastigheter och trotsande av genomfartsförbud vid Åkeshovsvägen-Djupdalsvägen. Boende norr om Drottningholmsvägen och på Grimstahamnsvägen framför synpunkter om negativ påverkan från de planerade flervåningshusen, med ökad insyn och eventuell skuggning vintertid, minskad utblick över det öppna ängsområdet och bullerpåverkan. Oro finns för ökade vibrationer och för skador på de egna fastigheterna till följd av genomförandet. De anser att

förslaget medför minskat marknadsvärde på deras fastigheter. En kompletterande riskanalys behövs för den föreslagna vändplanen för lastbilar till reningsverket.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer planförslaget att kompletteras med följande:

- Bestämmelser införs i enlighet med rekommendationerna i genomförd riskanalys. Det innebär skydd mot pölbrand samt avåkningsskydd.
- Plankets skyddsbestämmelse utökas med bullerskyddsbestämmelse.
- Generell byggrätt ges för skyddsåtgärd mot buller på mark som i övrigt inte får bebyggas.
- Bestämmelse skärps avseende ljudnivå inomhus.
- Byggrätt för nedgrävda behållare för sophantering införs.
- Byggrätt för elnätsstation samt u-område införs.
- Upphävande av fastighetsplan och konsekvenser för planläggning av parkmark till följd av detta.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att med ovanstående bearbetningar innebär förslaget en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret delar helt Länsstyrelsens bedömning att förslaget bör kunna genomföras då de synpunkter Länsstyrelsen framfört i sitt remissyttrande kommer att beaktas. Kontoret gör bedömningen att den föreslagna utbyggnaden kan äga rum utan att påtagligt skada riksintressena DeGeer-moränen och Drottningholmsvägen och utan att påtagligt skada det regionala intresset Bromma avloppsreningsverk. I planen införs skyddsbestämmelser avseende riskhänsyn och buller, tillkommande byggrätt för elnätsstation och sophantering samt upphävande av fastighetsplan och konsekvenser till följd av detta.

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter mellan boende och den tillkommande bebyggelsens omfattning, utformning och placering, trafikförsörjning samt påverkan på rekreationsområdet kunnat identifieras. Intressekonflikt finns även mellan önskemålet att bevara den orörda naturmarken med död ved i Nockebyskogen och röjning av DeGeer-moräner för att synliggöra riksintresset eller för att ge bättre ljusförhållanden för tillkommande bebyggelse. Staden menar att påverkan på skogsområdet som helhet kommer att bli liten och endast beröra brynet. Den öppna ängen med pulkabacken kommer att bevaras för rekreation. Bullersituationen kommer samtidigt att förbättras i skogen till följd av bullerskydd och ny bebyggelse, vilket ger förbättrade rekreativa värden. Staden ansvarar för den fortsatta skötseln av naturmarken och det finns ingen rätt för exploatör eller boende att ta ner träd eller genomföra röjningar inom skogsområdet. Det ekologiska värdet av att bevara död ved får i varje enskilt fall bedömas mot vikten av att synliggöra riksintresset.

Kontorets sammanfattande bedömning är att bostadsförsörjningsaspekten i det här fallet väger tyngre än intresset att bevara naturmarken, vilket föreslås i flera yttranden. Förslaget har utformats med ambitionen att sammantaget tillföra stadsmiljön högre kvaliteter än den skulle få utan exploaterande åtgärder, med bostäder i ett relativt kollektivtrafikhögt läge och nära en i översiktsplanen utpekad tyngdpunkt. Förslagets skala och karaktär har inspirerats av befintliga kvarter i närområdet och är väl avvägd till sin omfattning. Ett liknande möte mellan olika skalor, där villor möter mer storskalig bebyggelse, finns redan i planområdets omedelbara närhet vid Nockeby Backe, där Ceremoniens servicehem i 6 våningar möter villorna på andra sidan Gubbkärrsvägen. Den föreslagna bostadsbebyggelsen innebär stora förändringar i området, men den tillkommande bebyggelsens utformning och placering grundar sig på en noggrann analys och värdering av platsen. Det faktum att omgivande villakvarter har stort kulturhistoriskt värde innebär att den nya bebyggelsen måste utformas med extra stor hänsyn och känslighet. En fortsatt bearbetning av husens gestaltning är motiverad under kommande bygglovprocess, vilket kan ske inom ramen för detaljplanens byggrätt.

Kontoret anser att gjord sammanvägning mellan ny bebyggelse, ändrad trafikföring via ny angöring och komplettering för reningsverkets behov är helt godtagbar.

Utbyggnad av Drottningholmsvägen

Planförslaget inkräktar inte på möjlighet att öka kapaciteten på Drottningholmsvägen, på sträckan Tappström - Nockeby. Enligt Trafikverkets remissvar i ett parallellt pågående planprojekt för Brommaplan, kv. Grammet, finns redan hinder för att tillskapa ytterligare körfält mellan Brommaplan och Gubbkärrsvägen i form av alléer och befintlig bebyggelse.

Buller från trafiken på Drottningholmsvägen

En genomförd bullerutredning visar att fastställda riktvärden för trafikbuller kan klaras för den nya bebyggelsen, som blir bulleranpassad genom utformning och viss skärmning av balkonger/uteplatser. Bullerutredningen baseras på en prognostiserad trafikökning enligt Trafikstrukturutredning Västerort etapp 1, prognosår 2030 bas. Bestämmelserna skärps avseende trafikbullernivåer inomhus till att motsvara minst ljudklass B.

Risk

Stadsbyggnadskontoret anser att de riskfrågor som finns avseende närheten till reningsverket är hanterbara. Genomförandet medför åtgärder för en säkrare hantering av farligt gods, etanol, än vad som sker idag. Stockholm Vatten har fattat ett inriktningsbeslut att lägga ner verksamheten. Även om verksamheten skulle bli kvar, och behöva utökas, kommer detta att behöva ske med hänsyn till idag befintliga bostäder och förutsättningen att man befinner sig i tätbebyggt område. Planförslaget grundas på genomförda riskanalyser samt på tidigare överenskommelse mellan staden och Stockholm vatten avseende lokalisering av bostäder i närheten av reningsverket, (*Möjligheter till lokalisering av bostäder m.m. i närheten av Bromma ARV, beställd av Stockholm Vatten AB och Exploateringskontoret (SWEKO 2011-02-24).*

Skyddsplanket ska utformas på ett sätt så att det inte reflekterar buller mot bostäder norr om Drottningholmsvägen.

Skyddsbestämmelser införs i planen i enlighet med rekommendationerna i genomförd riskanalys avseende transporter av farligt gods på Drottningholmsvägen. Analysen visar att risknivån sänks till en acceptabel nivå, och att bebyggelse därmed kan uppföras enligt förslaget, under förutsättning att i utredningen beskrivna riskreducerande åtgärder vidtas.

Luftkvalitet

Planområdet är utsatt för luftföroreningar från trafiken. Halten av inandningbara partiklar, PM 10, är beräknade 10-60 meter från vägen. Miljökvalitetsnormen torde därför inte överskridas inom området i dagsläget. Övriga miljökvalitetsnormer, inklusive kvävedioxid och bens(a)pyren, bedöms komma att klaras i planförslaget. Den föreslagna bebyggelsen torde inte heller medverka till att en miljökvalitetsnorm för luft överskrids, då den är förhållandevis låg och belägen på över 20 meter från vägen och vägrummet i övrigt är öppet med låg villabebyggelse norr om Drottningholmsvägen. Den trafikökning som projektet kan medföra, bedöms inte medverka till att miljökvalitetsnormen för partiklar överskrids. Det föreligger inte heller någon risk för överskridande av miljökvalitetsnormens gränsvärde för kvävedioxid. Planbestämmelse avseende ventilationssystemet har införts i planen.

Behovsbedömning

Stadsbyggnadskontoret har gjort en behovsbedömning av planprojektet enligt plan- och bygglagen och miljöbalken och redovisar skälen till sitt ställningstagande i planbeskrivningen, under rubrik "Behovsbedömning". Kontorets bedömning är att en miljöbedömning och därmed en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i miljöbalken 6 kap 11 § eller PBL 5 kap 18 § inte behöver göras då planens genomförande inte förväntas medföra betydande skada på riksintresset.

Tillgänglighet, sophantering

Planförslaget uppfyller de krav på tillgänglighet som finns i gällande lagstiftning. Stadens riktlinjer anger därutöver högre krav än vad gällande lagstiftning kräver avseende bl a sophantering, vilket kan tillgodoses i planen. Utrymmen för källsortering av avfall planeras i särskild lokal.